

education

Department:
Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

LIBANGA 12

SISWATI LULWIMI LWEKUCALA LWEKWENGETA (FAL)

LIPHEPHA LESITSATFU (P3)

INDLOVULENKHULU/MASHI 2010

EMARUBHRIKHI

EMAMAKI: 100

Lamarubhrikhi angemakhasi lasi-7.

SIGABA A: EMARUBHRIKI EKHLOLA INDZABA (50)

	Lizinga 7: Emalengiso	Lizinga 6: Licophelo lelisetulu	Lizinga 5: Licophelo lelincomekako	Lizinga 4: Lokwenetisako	Lizinga 3: Lokulingene	Lizinga 2: Lokuyincenye	Lizinga 1: Akunamphumelelo
	80 – 100%	70 – 79%	60 – 69%	50 – 59%	40 – 49%	30 – 39%	0 – 29%
	<u>26 – 32</u>	<u>22½ – 25½</u>	<u>19½ – 22</u>	<u>16 – 19</u>	<u>13 – 15½</u>	<u>10 – 12½</u>	<u>0 – 9½</u>
LOKUCUKETFWE NEKHLELA (32 EMAMAKI)	-Lokucuketfwe kukhombisa kuvisisa sihlolo ngemalengiso. -Imibono ikhutsata kucabanga futsi ivutsiwe. -Kuhlela ne/nobe kwakha luhlaka kukhice indzaba lemukelekako lengenamaphutsa.	-Lokucuketfwe kusecophelweni lelisetulu futsi kunekuticambela. -Imibono inekujula kwemcondvo futsi iyajabulisa. -Kuhlela ne/nobe kwakha luhlaka kukhice indzaba leyakheke kahle naletfuleke kahle.	- Lokucuketfwe kuvakala kusezingeni lelincomekako. -Imibono iyajabulisa futisi iyakholeka. -Kuhlela ne/nobe kwakha luhlaka kukhice indzaba leyakheke kahle naletfuleke kahle.	- Lokucuketfwe kuyenetisa kantsi futsi kubumbene ngalokwenetisako. - Imibono iyajabulisa, inekuticambela lokwenetisako. -Kuhlela ne/nobe kwakha luhlaka kukhice indzaba letfuleke ngalokwenetisako.	- Lokucuketfwe kulingene futsi kwetayelekile. Kubumbana kuhamba kushiya tikhala. - Imibono: leminyenti iyahambisana nesihloko. Kuncane kuticambela. -Kuhlela ne/nobe kwakha luhlaka kukhice indzaba letfuleke ngalokuyincenye.	Lokucuketfwe akuvami kucaca, akukho kubumbana. imibono imbalwa, iphindzaphindvwa njalo. -Akulingani nelizinga lelulwimi lwasekhaya nanobe kuneluhlelo /kwakhiwe luhlaka. -Indzaba ayetfulekanga kahle.	- Lokucuketfwe kunhlahlatsa kakhulu. Kubumbana akukho. - Imibono ayinamdlandla, iphindzaphindziwe. -Akukho kuhlela/kwakha luhlaka ngalokwenele. -Indzaba yetfulwe kabi kakhulu.

LULWIMI, SITAYELA NEKUHLUNGA EMAPHUTSA (12 EMAMAKI)	<u>10 – 12</u> Kucaphelisisa lokujulile kweligalelo lelulwimi. -Lulwimi netiphumuti kusetjentiswe ngemphumelelo. Usebentisa lulwimi lwetinongo ngalokufanele ngemalengiso. - Kukhetfwa kwemagama kungemalengiso futsi kuvutsiwe. -Sitayela, umoya, nerejista kufanele sihlolo ngendlela lengemalengiso. - Itheksthi ayinamaphutsa njengobe kulandzelwe imigomo yekuhlungwa kwemaphutsa.	<u>8½ – 9½</u> Kucaphelisisa lokujulile kweligalelo lelulwimi. -Lulwimi netiphumuti kusetjentiswe ngemphumelelo. Usebentisa lulwimi lwetinongo ngalokufanele. -Kukhetfwa kwemagama kuyehluka kantsi kunebugagu - Sitayela, umoya, nerejista kuhambisana ngalokufanele nesihloko. -Itheksthi ayinamaphutsa lamanyenti njengobe kulandzelwe imigomo yekuhlungwa kwemaphutsa.	<u>7½ – 8</u> Kubonakala kunekucikelelwa kwekusetjentiswa kwelulwimi ngalokujulile. -Lulwimi netiphumuti esikhatsini lesinyenti kusetjentiswe ngaphandle kwemaphutsa. -Emagama lakhetsiwe afanele itheksthi. Sitayela, umoya, nerejista kuhambisana ngalokufanele nesihloko. -Esikhatsini lesinyenti itheksthi ayinamaphutsa lamanyenti njengobe kulandzelwe imigomo yekuhlungwa kwemaphutsa.	<u>6 – 7</u> -Kunekucikelela lokwenetisako kweligalelo lelulwimi. - Lulwimi lolumalula netiphumuti kusetjentiswe ngalokwenetisako. - Emagama akhetfwe ngalokwenetisako. - Sitayela, umoya, nerejista kuhambisana ngalokungagucuki nesihloko. - Itheksthi isenawo emaphutsa lambalwa nanobe kulandzelwe imigomo yekuhlungwa kwemaphutsa.	<u>5 – 5½</u> -Itheksthi icambeke ngalokulingene. Emaphutsa akaphazamisi kushela kwembhalo. Silulumagama sifanele inhloso, tetsamelilwati nesimongcondvo. Sitayela, umoya, nerejista akusetjentiswe ngalokulingene. - Itheksthi isenawo emaphutsa lambalwa nanobe kulandzelwe imigomo yekuhlungwa kwemaphutsa. -Budze-bulingene.	<u>4 – 4½</u> -Lulwimi netiphumuti kunemaphutsa. - Kukhetfwa kwemagama akwenetisi. - Sitayela, umoya nerejista akuhambisani nesihloko. - Itheksthi igcwele emaphutsa nanobe kwentiwe imigomo yekuhlungwa kwemaphutsa.	<u>0 – 3½</u> - Lulwimi netiphumuti kunemaphutsa lamabi. - Kukhetfwa kwemagama akwemukeleki. - Sitayela, umoya nerejista kugcwele emaphutsa kuto tonkhe tinhlangotsi. - Itheksthi inemaphutsa lamanyenti kakhulu nanobe kulandzelwe imigomo yekuhlungwa kwemaphutsa.
SAKHIWO (6 EMAMAKI)	<u>5 – 6</u> -Kutfutfuka kwesihloko lokubumbene. Kucacile, kuyalandzeleka kungemalengiso. - Imisho, netindzima kwakhiwe ngemalengiso. - Budze buhambisana netidzimo tesihloko ngemalengiso.	<u>4½</u> -Imininingwane yetigameko itfutfuka ngalokubumbene-Imisho, netindzima letehlukene kuhleleke ngelizinga lelisetulu. -Budze bulungile.	<u>4</u> - Kunemininingwane letsite lecanjiwe lehambelana nesihloko. -Imisho netindzima kwakheke ngelicophelo lelincomekako. - Budze bulungile.	<u>3 – 3½</u> - Kunemininingwane letsite lecanjiwe lehambelana nesihloko. -Imisho netindzima kwakheke ngelicophelo lelincomekako. - Budze bulungile.	<u>2½</u> - Emaphuzu lamanyenti labalulekile ayabonakala. - Imisho, netindzima kunemaphutsa kodwa indzaba iyevakala. - Budze – yindze/yimfisha kakhulu.	<u>2</u> -Kulesinye sikhatsi uyanhlanhlatsa aphume esihlokwini kodwa umcondvo uyevakala. -Kwakhiwa kwemisho netindzima kusezingeni leliphansi. - Budze – yindze/yimfisha kakhulu.	<u>0 – 1½</u> Iphumile esihlokwini. - Imisho, netindzima kuhlanguhlangene, kuyagucugucuka. - Budze – yindze/yimfisha ngalokwendlulele.

SIGABA B: EMARUBHRIKI ECUHLOLA EMATHEKSTHI EMIBHALOMBIKO LEMIFISHA (30)

	Lizinga 7: Emalengiso	Lizinga 6: Licophelo lelisetulu	Lizinga 5: Licophelo lelincomekako	Lizinga 4: Lokwenetisako	Lizinga 3: Lokulingene	Lizinga 2: Lokuyincenye	Lizinga 1: Akunamphumelelo
	80 – 100%	70 – 79%	60 – 69%	50 – 59%	40 – 49%	30 – 39%	0 – 29%
	<u>16 – 20</u>	<u>14 – 15½</u>	<u>12 – 13½</u>	<u>10 – 11½</u>	<u>8 – 9½</u>	<u>6 – 7½</u>	<u>0 – 5½</u>
LOKUCUKETFWE, KUHLELA NELUHLAKASIMO (20 EMAMAKI)	- Lwati lolubanti lwelukhetselo lwetidzingo tetheksthi. - Kubhala lokucondzile. - Umfundzi ucondza ngco akanhlanhlatsi. - Kunekubumbana ngalokuphelele nekuchazwa kahle kakhulu kwemibono ngalokuphelele nekuchazwa kahle kakhulu kwemibono yalokucuketfwe, yonkhe imininingwane yesekela sihloko. - Bufakazi bekuhlela ne/nobe kwakha luhlaka bukhicite itheksthi lemukelekako lengenamaphutsa. - Usebentise imitsetfo ledzingekako yeluhlakasimo. - Ngelicophelo lelisetulu.	- Lwati lolusecophelweni lelisetulu lwetidzingo tetheksthi. - Kubhala lokucondzile. - Umfundzi ucondza ngco akanhlanhlatsi. - Kunekubumbana ngalokuphelele nekuchazwa kahle kakhulu kwemibono yalokucuketfwe, yonkhe imininingwane yesekela sihloko. - Bufakazi bekuhlela ne/nobe kwakha luhlaka bukhicite itheksthi lemukelekako lengenamaphutsa. - Usebentise imitsetfo ledzingekako yeluhlakasimo. - Ngelicophelo lelisetulu.	- Lwati lolwenetisako lwetidzingo tetheksthi. - Kubhala- umfundzi akanhlanhlatsi uyacikelela kutsi kungabikho kwehla kwelizinga. - Imibono yetheksthi ibumbene nalokucuketfwe, futsi ichazwe ngelicophelo lelincomekako, imininingwane yesekela sihloko. - Bufakazi bekuhlela ne/nobe kwakha luhlaka bukhicite itheksthi lemukelekako lesecophelweni lelincomekako. - Usebentise imitsetfo ledzingekako yesakhiwo.	- Lwati lolwenetisako lwetidzingo tetheksthi. - Kubhala – umfundzi wehlisa lizinga ngekuhambelana nesihloko kodwa kuyevakala kutsi utsini. - Imibono yetheksthi ibumbene ngalokwenetisako nalokucuketfwe, kantsi imininingwane letsite lesekela sihloko. - Bufakazi bekuhlela ne/nobe kwakha luhlaka bukhicite itheksthi letfulwe ngalokwenetisako. - Usebentise lwati lolwenetisako lwetidzingo yeluhlakasimo.	- Lwati lolulingene lwetidzingo tetheksthi. - Imphendvulo ikhombisa kunhlanhlatsa lokuncane. - Kubhala – umfundzi wehlisa lizinga, kuletinye tincenye akuvakali kutsi ufuna kutsini. - Imibono yetheksthi ibumbene ngalokulingene nalokucuketfwe, kantsi imininingwane lesisekelo lesekela sihloko. - Bufakazi bekuhlela ne/nobe kwakha luhlaka bukhicite itheksthi lemukelekako nalebumbene ngalokulingene. - Unelwati lolulingene lwetidzingo teluhlakasimo.	- Lwati lolungakeneli lwetidzingo tetheksthi. - Umsebenzi lobhaliwe uveta kutsemeleta lokukhulu. - Kubhala – umfundzi wehlisa lizinga, kunekunhlanhlatsa lokukhulu. - Imibono yetheksthi ayibumbani ngaso sonkhe sikhatsi nalokucuketfwe. - Imbalwa kakhulu imininingwane lesekela sihloko. - Kuhlela/kwakha luhlaka akwenetisi. - Ithekesthi ayetfulwanga kahle. - Akayilandzeli ngalokwanele imitsetfo ledzingekile yeluhlakasimo. - Kunemaphutsa lamanyenti.	- Alukho lwati lwetidzingo tetheksthi. - Kubhala – umfundzi wehlisa lizinga, kunekunhlanhlatsa lokukhulu kuletinye tincenye. - Imibono yetheksthi ayibumbani nalokucuketfwe. Imbalwa kakhulu imininingwane lesekela sihloko. - Kuhlela nekwakha luhlaka akukho. Ithekesthi yetfulwe kabi. - Akayilandzeli imitsetfo yeluhlakasimo.

LULWIMI SITAYELA NEKUHLUNGWA KWEMAPHUTSA (10 EMAMAKI)	<u>8 – 10</u> - Itheksthi ineluhlelo lolungenamaphutsa nalolwakheke kahle. - Silulumagama sihambisana nenhloso, tetsamelilwati, nesimongcondvo ngemalengiso. - Sitayela, umoya, nerejista kwetfulwe ngemalengiso. - Itheksthi ayinamaphutsa njengobe kulandzelwe imigomo yekuhlungwa kwemaphutsa. - Budze lobenele.	<u>7 – 7½</u> - Itheksthi icanjwe ngelicophelo lelisetulu ngalokungenamaphutsa. - Silulumagama sihambisana nenhloso, tetsamelilwati, nesimongcondvo ngelicophelo lelisetulu. - Sitayela, umoya, nerejista kwetfulwe ngelicophelo lelisetulu ngekulandzela tidzingo temsebenti. - Itheksthi ayinamaphutsa lamanyenti njengobe kulandzelwe imigomo yekuhlungwa kwemaphutsa. - Budze bulungile.	<u>6 – 6½</u> - Itheksthi icanjwe ngelicophelo lelincomekako kantsi futsi ifundzeka malula. - Silulumagama sihambisana nenhloso, tetsamelilwati, nesimongcondvo ngelicophelo lelincomekako. - Esikhatsini lesinyenti sitayela, umoya, nerejista kwetfulwe ngalokufanele. - Esikhatsini lesinyenti itheksthi ayinamaphutsa njengobe kulandzelwe imigomo yekuhlungwa kwemaphutsa. - Budze bulungile.	<u>5 – 5½</u> - Usebentise umcondvo lowenetisako wetidzingo teluhlaka. - Itheksthi icanjwe ngalokwenetisako. Emaphutsa akatsikameti kushelela kwemibono. - Silulumagama sihambisana nenhloso, tetsamelilwati, nesimongcondvo ngalokwenetisako. - Sitayela, umoya, nerejista kwetfulwe ngalokwenetisako. - Itheksthi isacuketse emaphutsa lambalwa nanobe kulandzelwe imigomo yekuhlungwa kwemaphutsa. - Budze bulungile.	<u>4 – 4½</u> - Itheksthi icanjwe ngalokulingene. Kunemaphutsa lambalwa. - Silulumagama sincane kantsi asihambisani kahle nenhloso, tetsamelilwati, nesimongcondvo. - Kukhona lokusilelako ngesitayela, umoya nerejista. - Itheksthi icuketse emaphutsa lamanyentana nanobe kulandzelwe imigomo yekuhlungwa kwemaphutsa. - Budze – yindze/yimfisha kakhulu.	<u>3 – 3½</u> - Itheksthi icanjwe kabi kantsi futsi kumatima kuyilandzela. - Silulumagama sidzinga kulungiswa lokutsite kantsi asihambisani kahle nenhloso, tetsamelilwati, nesimongcondvo. - Sitayela, umoya nerejista akushayi khona. - Itheksthi igcwele emaphutsa nanobe kulandzelwe imigomo yekuhlungwa kwemaphutsa. - Budze – yindze/yimfisha kakhulu.	<u>0 – 2½</u> - Akakasebentisi imitsetfo ledzingekako yeluhlaka. - Itheksthi icanjwe kabi kantsi futsi kumatima kuyilandzela. - Silulumagama sidzinga kulungiswa lokumatima futsi asihambisani nenhloso. - Sitayela, umoya nerejista akuhambisani nesihloko. - Itheksthi igcwele emaphutsa futsi iyadidana nanobe kulandzelwe imigomo yekuhlungwa kwemaphutsa. - Budze – yindze /yimfisha ngalokwendlulele.
---	---	--	--	---	---	--	--

LULWIMI SITAYELA NEKUHLUNGWA KWEMAPHUTSA (7 EMAMAKI)	<u>6 – 7</u> -Itheksthi ineluhlelo lolungenamaphutsa nalolwakheke kahle. - Silulumagama sihambisana nenhloso, tetsamelikucikelela, nesimongcondvo ngemalengiso. -Sitayela, umoya, nerejista kwetfulwe ngemalengiso. - Itheksthi ayinamaphutsa njengobe kulandzelwe imigomo yekuhlungwa kwemaphutsa. - Budze lobenele.	<u>5 – 5½</u> - Itheksthi icanjwe ngelicophelo lelisetulu ngalokungenamaphutsa. - Silulumagama sihambisana nenhloso, tetsamelikucikelela, nesimongcondvo ngelicophelo lelisetulu. - Sitayela, umoya, nerejista kwetfulwe ngelicophelo lelisetulu ngekulandzela tidzingo temsebenti. - Itheksthi ayinamaphutsa lamanyenti njengobe kulandzelwe imigomo yekuhlungwa kwemaphutsa. -Budze bulungile.	<u>4½</u> - Itheksthi icanjwe ngelicophelo lelincomekako kantsi futsi ifundzeka malula. -Silulumagama sihambisana nenhloso, tetsamelikucikelela, nesimongcondvo ngelicophelo lelincomekako. - Esikhatsini lesinyenti sitayela, umoya, nerejista kwetfulwe ngalokufanele. - Esikhatsini lesinyenti itheksthi ayinamaphutsa njengobe kulandzelwe imigomo yekuhlungwa kwemaphutsa. - Budze bulungile.	<u>3½ – 4</u> -Usebentise umcondvo lowenetisako wetidzingo teluhlaka. - Itheksthi icanjwe ngalokwenetisako. Emaphutsa akatsikameti kuselela kwemibono. - Silulumagama sihambisana nenhloso, tetsamelikucikelela, nesimongcondvo ngalokwenetisako. - Sitayela, umoya, nerejista kwetfulwe ngalokwenetisako. - Itheksthi isacuketse emaphutsa lambalwa nanobe kulandzelwe imigomo yekuhlungwa kwemaphutsa. - Budze bulungile.	<u>3</u> - Usebenitse umcondvo lolingene wetidzingo teluhlaka. – Kukhona lokusele ngaphandle. - Itheksthi icanjwe ngalokulingene. Kunemaphutsa lambalwa. - Silulumagama sincane kantsi asihambisani kahle nenhloso, tetsamelikucikelela, nesimongcondvo. -Kukhona lokusilelako ngesitayela, umoya nerejista. -Itheksthi icuketse emaphutsa lamanyentana nanobe kulandzelwe imigomo yekuhlungwa kwemaphutsa. - Budze – yindze/yimfisha kakhulu.	<u>2½</u> -Usebentise imitsetfo yeluhlaka ngalokunhlantlantsako. – Itheksthi icanjwe kantsi futsi kumatima kuyilandzela. - Silulumagama sidzinga kulungiswa lokutsi kantsi asihambisani kahle nenhloso, tetsamelikucikelela, nesimongcondvo. - Sitayela, umoya nerejista akushayi khona. - Itheksthi igcwele emaphutsa nanobe kulandzelwe imigomo yekuhlungwa kwemaphutsa. - Budze – yindze/yimfisha kakhulu.	<u>0 – 2</u> -Akakasebentisi imitsetfo ledzingekako yeluhlaka. – Itheksthi icanjwe kantsi futsi kumatima kuyilandzela. - Silulumagama sidzinga kulungiswa lokumatima futsi asihambisani nenhloso. - Sitayela, umoya nerejista akuhambisani nesihloko. Itheksthi igcwele emaphutsa futsi iyadidana nanobe kulandzelwe imigomo yekuhlungwa kwemaphutsa. - Budze – yindze /yimfisha ngalokwendlulele.
--	---	--	--	--	--	--	--